Musíme utéct

Otec vešel do sednice a matka roztřesenou rukou otočila knoflíkem na radiovém přijímači. Nebyla však dost rychlá, a otcova tvář se vzápětí zachmuřila. Matka sklopila zrak, věděla, že otci vadí, když poslouchá rádio. Po chvilce ticha se ale tiše zeptala.

„Samueli, neměli bychom přeci jen…“

Otec ji přerušil bouchnutím do stolu.

„Nepůjdeme nikam. To, co hlásí v rádiu, je jen propaganda. Chtějí v nás vyvolat strach, abychom uprchli ze svých domovů a oni se sem mohli nastěhovat. Co na tom, že jsme Židé. Je nás hodně. Nemůžou přece deportovat milión lidí. Nevěřím jim ani slovo!“

„Ale dnes říkali, že ty, co se k transportu dobrovolně nepřihlásí, tak že prý zastřelí.“

„To by museli postřílet půl národa. Nikdo po nikom střílet nebude. A už vůbec ne tady v Podluží, vždyť je to Bohem zapomenutý kus…“

Slovo *země*, které chtěl nejspíš otec říct, přerušilo zabušení na dveře. A znovu. Za okny byla tma a psi ve vsi se rozštěkali. Matka pobledla, ale otec rázně přešel ke dveřím, a aniž by se zeptal, kdo se k nám v půl desáté v noci v podzimní plískanici dobývá, otevřel. Dovnitř vpadla žena ve věku mé matky, a za ruku vlekla drobnou štíhlou dívku, která měla přes ramena jen ledabyle přehozený kabát. Hanna byla mou nejlepší kamarádkou, a nejen díky tomu, že se naše matky také přátelily. Strávily jsme spolu celé dětství, a i když jsme teď studovaly každá na jiné škole, pořád jsme se snažily najít si jedna na druhou čas.

„Přišli Němci, Johanko,“ upřela žena uplakané oči na mou matku. „Přišli Němci a stříleli. Hanusovi jsou mrtví všichni. Malečkovi a Lebovičovi odvezli i s jejich dětmi…“ Hlas Hanniny maminky se třásl tak, že jsem musela poslouchat opravdu pozorně, abych jí rozuměla. „Musíme utéct. Můžou tu být za chvilku…“

„Nic takového se tu neděje,“ skočil jí do řeči otec.

V tu chvíli se ozvaly výstřely. Z nedaleka.

„Sbal nějaké jídlo a oblečení, já vezmu sekeru a nářadí a na pár dní se schováme na Jezevčím kameni,“ řekl otec. Vypadal, že si konečně uvědomil, že se opravdu mýlil.

O deset minut později jsme stoupali lesem do prudkého kopce. Otec nesl na zádech velký vak s věcmi, které matka připravila. Já a Hanna jsme se držely za ruce, abychom neuklouzly na mokrém jehličí a listí. Naše matky šly o kousek za námi a já jen slyšela, jak si potichu něco povídají. Otec nám zakázal svítilnu, takže jsme se musely spolehnout na měsíční svit. Z vesnice pod námi se pořád ozývaly rány, které nemohly být ničím jiným než výstřely z pušek. A také křik a pláč.

Bylo krátce po půlnoci, když jsme vystoupali až na Jezevčí kámen nedaleko Kozího hřbetu. Otec odemkl rezavý zámek a dveře malé chatky se se skřípotem samy otevřely.

„Běžte dovnitř." Otec nás postrčil tak vehementně, že by Hanna upadla, kdybych ji nedržela za ruku. V malé místnosti, do které světlo měsíce pronikalo jen zaprášeným okénkem, byla cítit zatuchlina a prach. Nebylo divu. Přemýšlela jsem, kdy jsme tu trávili čas naposledy. Když jsme s Hannou byly malé, pobývali jsme tu s rodinami vždy celé léto, ale jak roky ubíhaly, už se do staré dřevěné boudy uprostřed lesů, kterou jsme vznosně nazývaly *chatou,* nikomu nechtělo.

Matka natáhla ruku po vypínači, ale otec ji zarazil. „Ne, žádné světlo."

„Ale jak budeme spát?" namítla matka.

„Nastěhujeme do Sářina pokojíku další matraci, to zvládneme i po tmě."

Sářin pokojík. Jak honosně pojmenoval otec malou místnůstku, kde jsme si s Hannou jako děti hrály, povídaly si, sdílely tajemství a zaplétaly si pampelišky do vlasů. Když do místnosti otevřel dveře, musela jsem se pousmát. Vše bylo na stejném místě jako před osmi lety. Pod okénkem stál malý stolek, na dřevěné zdi visel obraz Lužických hor v dřevěném rámu a přímo naproti dveřím moje postel a hned vedle starobylá lampa. U skříně se válela panenka a na stolku ležely dvě zaprášené knihy. V jedné jsem i v chabém svitu měsíce rozeznala svůj deník. Zatoužila jsem se do něj začíst, připomenout si tu dobu bezstarostného dětství, ale věděla jsem, že na to bude dost času ráno.

Otec se supěním nesl do místnosti další matraci a já s matkou a Hannou jsme se opřekot snažily udělat tam nějaké místo. Ač byl teprve podzim, teplota pomalu padala k bodu mrazu, a tak jsme se ke spánku pod těžké peřiny uložili co nejtěsněji k sobě to šlo. Otec s matkou si lehli na postel a já s Hannou a její maminkou jsme se schoulili na matraci. Nikdo z nás nespal. Poslouchali jsme šumění lesa a snažili se rozpoznat zvuk, který by do něj nepatřil.

A přesně ve chvíli, kdy jsem z hlavy zapudila všechny černé myšlenky a oči se mi pomalu zavřely, jsem zaslechla rachot motoru. Otec byl na nohou jako první. Hodil přes sebe těžký kabát, do ruky popadl sekeru a vyběhl ze dveří. Tmu za okénkem mého *pokoje* prozářilo světlo reflektorů automobilu. Ozvaly se hlasy.

„Musíme taky utéct ven," vyhrkla vzrušeně Hanna a vrhla se k oknu, aby jej otevřela. Její nápad mi přišel jako jediné možné řešení, ale v poslední chvíli mně napadlo něco jiného. Vyskočila jsem z matrace a chytla kamarádku za ruku. „Tady, Hanno. Tady."

A pak už jsme jen slyšely vrzání prken, jak po nich přecházely těžké, kované boty. Snažily jsme se zatajit dech a ani se nepohnout. Hlasům najednou bylo rozumět. Mluvily německy, ale já věděla, co říkají. Místností se míhaly kužely světla baterek. Někdo otevřel dveře do skříně, kde jsem měla uložené dětské oblečení a hračky. Když nikoho nenašel, prudce je přibouchl, až na nás spadla vrstva prachu. Chtělo se mi kýchnout. Další ruce odhrnuly ubrus na stole a další nadzvedly postel.

„Sie müssen hier sein!"

Musí tu někde být. Stiskla jsem pevněji matčinu ruku a zavřela oči. Škvírkou mezi prkny jsem spatřila vysokého muže v dlouhém kabátu, jak přechází ke stolku pod oknem a bere do ruky… můj deník.

„Dnes jsme se s Hannou zase schovaly do naší tajné skrýše, kterou jsme si postavily. Nikdo o ní neví, ani maminka s tatínkem. Schováváme se do ní, když chceme, aby nás nikdo nenašel. Když rozsvítíme lampu, kužel světla dopadá přímo nad nás, takže si díky štěrbinkám mezi prkny můžeme i po tmě prohlížet ty obrázky…," mužova čeština byla značně lámaná, ale i tak bylo z jeho hlasu patrné, že slovům, která čte, rozumí.

„Was?" ozval se ode dveří další hlas.

„Heute habe ich mit Hanna in unserem Bunker versteck…," slyšela jsem, jak překládá do němčiny slova, která jsem si do deníku napsala před osmi lety, a když se dostal až ke slovu *lampa*, málem se mi v tom okamžiku zastavilo srdce. To už ale byl opět slyšet zvuk těžkých bot a pak… cvaknutí vypínače… ostrý kužel světla lampy… natažení zásobníku… a výstřel… a další… tisíc ran v děsivé kakofonii smrti.

„Jemand is draußen!" ozvalo se zvenčí.

Někdo je venku!

Kované boty zaduněly po prkenné podlaze, lesem zazněly výkřiky, další střelba a pak už jen sem tam nějaké slovo. Automobil nastartoval a světla se začala vzdalovat. Ležela jsem bez hnutí, a možná i bez dechu, dokud skrz škvíry v podlaze nepronikl první náznak denního světla. Pak jsem se narovnala. Nadzdvihla jsem několik prken, pomohla ven nejprve Sáře a pak oběma našim matkám. Rozhlédla jsem se po pokoji. Podlaha byla v místě, na které stále ještě svítilo světlo lampy, rozstřílená na padrť. A mně se před očima mihla ta část noci, kdy se otec snažil nacpat do mého malého pokojíku další matraci, a já ve spěchu lampu přesunula na druhou stranu pokoje.